

Paniyum — Birinchi raqam

O'n birinchi bob

Jeff Pippenger

2025-02-25

Bir muncha vaqtdan beri e'tiborimizni Doniyor 11:40 ning yashirin tarixiga qaratib kelmoqdamiz, va so'nggi haftalarda Rabbiiy e'tiborimizni 27-oyatga qaratdi:

Bu ikki podshohning ham yuragi yovuzlik qilishga qaratilgan bo'ladi, va ular bir dasturxon boshida yolg'on so'zlaydilar; ammo bu muvaffaqiyat qozonmaydi, chunki oxiri hali belgilangan vaqtda bo'lur. Doniyor 11:27.

Dastlab, tafsilotlar haqida — qachon, qayerda va kim o'sha dasturxon atrofida o'tirib, bir-biriga yolg'on gapirganini — aniq bilmas edim, ammo bu savollar hozir ko'rib chiqilmoqda. So'nggi bir necha Shabbat davomida, ushbu satrlarni tahlil qilar ekanman, ayrim xatolarga yo'l qo'ydim. Shunga qaramay, men ilohiy inoyat yo'llanmasi deb hisoblaydigan narsa orqali, 13–15-oyatlarda ifodalangan, Qaysariya Filipi orqali ramziy ko'rsatilgan ittifoqlar ochila boshladi. Garchi ayrim unsurlar hali ham aniqlashtirishni talab etsa-da, Rabbim bu oyatlardan O'z qo'lini ko'tarib, ularning ma'nosini ochib berganiga ishonaman.

Bu tushuncha o'tgan Shabbat kunidagi Zoom uchrashuvidan darhol keyin ravshanlashdi. Bir hafta avval, 10–15-oyatlardagi tarixlarning murakkab o'zaro bog'liqligi meni hayratga solgan edi. Men o'z fikrlarimni bayon qilgan holda bir necha kishiga matnli xabar yozib yubordim va ularni juma oqshomida ulashishga ruxsat so'radim. Men o'sha oyatlar ichidagi masalalarni tartibga solishga urinayotgan edim, chunki u yerda nihoyatda muhim bir narsa borligiga ishonchim komil edi. Haqiqatan ham bor, ammo bu men dastlab ilgari surgan narsa emas edi. O'tgan bir yarim hafta davomida ushbu parcha bilan olishar ekanman, bir necha bor qoqilgan bo'lsam-da, men tanish bir ilohiy inoyatni anglayman. Rabbiiy alohida, hayotiy muhim bir haqiqatning muhrini ochayotgan edi. Insoniy unsur to'liq fosh etilib chetga surilgach, Yahudo qabilasining Arsloni tomonidan ochilgan haqiqat men anglaganimdan ham teranroq ekani ayon bo'ladi.

Beshinchi oyatdan To'qqizinchi oyatgacha

Putin, janub shohi sifatida, 11-oyatni bajo keltirgan holda Ukraina urushida g'alaba qozonadigan Ptolemeyni aks ettiradi. Tarixan, Ptolemey IV Filopatorning Rafiya jangidagi g'alabasi ushbu oyatni bajo keltirgan bo'lib, Putinning yaqinlashib kelayotgan muvaffaqiyatini oldindan tasvirlagan. 5–9-oyatlar papalikning 1 260 yillik hukmronligini (538–1798) nihoyatda batafsil tarzda oldindan soyalovchi bir tarixni bayon qiladi. Bu tafsilotlar ilgari ko'p bor ko'rib chiqilgan, shuning uchun bu yerda men 5–9-oyatlarda bajo keltirilgan va 538 yildan 1798 yilgacha bo'lgan davrda aks-sado bergan bir bashoratli yo'lbelgini ta'kidlayman.

Bu davr janubdagi Ptolemeylar podsholigi bilan shimoldagi Salavkiylar podsholigi o'rtasidagi ahd bilan boshlandi; bu ahd janub podshohi o'z qizini shimol podshohiga turmushga berishi orqali

mustahkamlandi. Bu ittifoq yetti yillik bir davrni boshlab berdi; o'sha davr janub podshohi shimolga bostirib kirib, shimol podshohini Misrga asir qilib olib ketganida yakun topdi, keyinchalik esa asir olingan podshoh otdan yiqilib halok bo'ldi.

Buzilgan Ahd

Bosqin buzilgan ahddan kelib chiqqan edi. Yetti yillik davr boshlangach, shimoldagi shoh janub malikasi bilan nikoh qurib, ahdni mustahkamlash uchun birinchi xotinini chetga surdi. Keyinchalik esa u janubiy xotinini rad etib, asl malikasini yana o'z o'rniga qaytardi. Bu esa birinchi malikaning janub malikasini va uning atrofida qilarni qatl ettirishiga sabab bo'ldi hamda Misrdagi janub malikasi oilasini g'azabga soldi.

Payg'ambarlik farosati bilan, yetti yilni uch yarim yillik ikki davr sifatida ko'rish mumkin; buni Masih ahdni mustahkamlagan hafta sifatida birgalikda namoyon etgan xochdan oldingi va keyingi uch yarim yil misolida ko'rish mumkin. Uch yarim soni, shuningdek, miloddan avvalgi 723-yildan 1798-yilgacha Isroilning shimoliy shohligi ustiga ijro etilgan yetti vaqtlik la'natda ham tan olinadi. O'sha yetti vaqt 1260 yillik ikki davrga bo'linadi, bunda 538 yil o'rta nuqta hisoblanadi. Yetti sonining uch yarim yillik ikki davrga bo'linishi haqidagi bu misollar tasodifiy emas, balki maqsadlidir.

Haftaning bo'linishida Masih ahdni tasdiqladi; xoch markazni ifodalaydi va shu tariqa Masihning uch yarim yil davomida xabarni shaxsan taqdim etganini, undan keyin esa Uning shogirdlari ayni shu muddat davomida xabarni taqdim etganini ko'rsatadi. Shimoliy shohlikka qarshi bo'lgan yetti zamonda 538 tarixni shunday bir davrga ajratadiki, unda butparastlik muqaddas maskan va lashkarni oyoq osti qildi, undan keyin esa papalik ayni shu muddat davomida muqaddas maskan va lashkarni oyoq osti qildi. Payg'ambarlik ramziyligida "yetti" uch yarim bilan ifodalanadi, bu esa o'z navbatida qirq ikki oy, uch yarim kun yoki yil, ming ikki yuz oltmish, yigirma besh yigirma va bir zamon, zamonlar va zamonning yarmi bilan ifodalanadi. Mazmun doirasida bu raqamlarning barchasi o'zaro almashinuvchidir.

Misr ustidan nazorat qilgan, Aleksandr Makedonskiyning generali Ptolemey I ning avlodlari hukmronlik qilgan Ptolemeylar Podshohligi bilan, Suriyani ham o'z ichiga olgan Yaqin Sharqning katta qismi ustidan nazorat qilgan, Aleksandrning yana bir generali bo'lgan Seleuk I ning avlodlari hukmronlik qilgan Salavkiylar Imperiyasi o'rtasida tuzilgan bu ahdnoma miloddan avvalgi 253-yilda Ikkinchi Suriya urushiga yakun yasadi. Urush bundan yetti yil avval, miloddan avvalgi 260-yilda boshlangan edi. Ahdnoma tasdiqlanganidan yetti yil o'tib, u miloddan avvalgi 246-yilda buzildi. O'n to'rt yil — yetti yillik ikki davrga bo'lingan. Birinchi yarmi urush, ikkinchi yarmi esa tinchlikdir. Bu o'n to'rt yil Ikkinchi Suriya urushi bilan boshlanib, Uchinchi Suriya urushi bilan tugaydi. Tarixdagi bunday simmetriya, bu tarix o'n birinchi bobning beshinchi oyatidan to'qqizinchi oyatigacha ifodalanganini anglaganingizda, yanada kuchayadi. Ahdnoma va uning buzilishi ushbu oyatlarning ham, oyatlarni bajo keltirgan tarixning ham asosiy markazidir.

Bu 538-yildan 1798-yilgacha davom etgan papalik hukmronligiga mos keladi. O'sha davrning oxirlariga yaqin Napoleon Bonapart Vatikan bilan bir shartnoma tuzdi. Vatikan 1797-yildagi Tolentino shartnomasini buzganini asos qilib ko'rsatib, Napoleon 1798-yilda General Berthierni

papani asir olish uchun yubordi. Papa 1799-yilda Fransiyada vafot etdi. Ushbu 1 260 yillik davr 31–39-oyatlarda batafsil bayon qilingan.

5–9-oyatlarning tarixi 31–39-oyatlarning tarixiga parallel bo‘lib, Doniyor 11 bob ichida ikki guvohlikni taqdim etadi. Har ikki yo‘nalish bir xil bashoratli belgi-nishonlarni baham ko‘radi va janub podshohi hamda shimol podshohi o‘rtasidagi dinamikani ochib beradi. Har bir davr uch yarim yil bilan ramziy ifodalanib, nihoyasida janub podshohi g‘olib chiqadi, shimol podshohini asir oladi va uni janubiy yurtga olib boradi; u yerda shimolning har ikkala podshohi ham halok bo‘ladi. Har ikkala holatda ham, matnda aytilganidek, janub podshohi o‘lja bilan qaytadi:

U ularning xudolarini ham, ularning beklarini ham, kumush va oltindan yasalgan qimmatbaho idishlarini ham asir qilib Misrga olib ketadi; va u shimol shohidan ko‘proq yillar davom etadi. Daniel 11:8.

Ptolemey uchun bu ilgari shimoliy podsho tomonidan talon-toraj qilingan xazina edi; Napoleon uchun esa bu Vatikanning talon-toraj qilinib, Fransiyaga olib ketilgan boyliklari edi. Bu ikki guvohlik qatori shimoliy podshoning o‘limi otdan yiqilish bilan ramziy ifodalanganini ko‘rsatadi. Vahiy 17-bobda maxluq ustiga mingan ayol Katolik cherkovini ifodalaydi:

Shunday qilib, u meni Ruhda sahroga olib ketdi; va men qirmizi rangli, kufr nomlari bilan to‘la, yetti boshli va o‘n shoxli bir hayvon ustida o‘tirgan ayolni ko‘rdim. Vahiy 17:3.

U minib olgan mahluq — Birlashgan Millatlar Tashkilotidir. Vahiy 17 uning 1798-yildagi o‘limli yaradan keyin hokimiyatga qayta tiklanishini tasvirlaydi. Sakkizinchi saltanat sifatida u o‘z hukmronligini qayta davom ettiradi; bu uning mahluqqa minib olishi bilan ramziy ifodalangan:

Sen ko‘rgan ayol esa yer yuzidagi shohlar ustidan hukmronlik qiladigan o‘sha buyuk shahardir. Vahiy 17:18.

1798-yildagi halokatli yara 5–9-oyatlarda shimol podshohi otdan yiqilib, o‘lganida oldindan tasvirlangan edi. Daniel 11 dagi bu ikki satr 41–45-oyatlarga parallel ravishda boradi. 41-oyatda belgilangan AQShdagi yakshanba qonuni papalikning maxluq ustidagi so‘nggi safarini boshlab beradi — bu ikki satrda aks etgan davrdir. Ellen Uayt Daniel 11 da amalga oshgan “tarixning ko‘p qismi” “takrorlanadi”, deb qayd etganida, 5–9 va 31–39-oyatlar 41–45-oyatlar bilan uyg‘unlashadi.

Faqat qirqinchi oyat

31-oyatdan 45-oyatgacha bo‘lgan qismda faqat 40-oyat uch yarim kunlik bashoratli davrdan tashqarida turadi. U Doniyor kitobining 45 oyatidan iborat yakuniy uchdan bir qismi ichida o‘ziga xos bir tarixni ifodalaydi. 16-oyatda butparast Imperatorlik Rimining tarixi to‘rt hukmdor — Pompey, Yuliy Qaysar, Avgust Qaysar va Tiberiy Qaysar orqali namoyon bo‘ladi. Avgustning miloddan avvalgi 31-yilda Aktsiy jangidagi g‘alabasi Imperatorlik Rimining 360 yillik hukmronligini boshlab berdi va shu bilan 24-oyatdagi “vaqt”ni bajo keltirdi:

U viloyatning eng serhosil joylariga ham tinchlik bilan kirib boradi; va u o‘z otalari ham, otalarining otalari ham qilmagan ishni qiladi; u ular orasida o‘lja, talon-toraj va boylikni sochadi; ha, u bir muddatgacha istehkomlarga qarshi o‘z rejalari va hiylalarini tuzadi. Daniel

11:24.

Aktiyumdan keyin, miloddan avvalgi 30-yilda Rim Misrni viloyatga aylantirdi. Oradan uch yuz oltmish yil o'tib, 330-yilda Konstantin imperiyaning poytaxtini Rimdan Konstantinopolga ko'chirdi. Bu "vaqt" bashoriy ma'noda papalik hukmronligining 1 260 yili hamda 5–9-oyatlardagi 7 yil bilan mos keladi.

16-oyatdan boshlab, butparast Imperatorlik Rim 30-oyatgacha hukmronlik qiladi; bu Makkabiylarning Rim bilan ittifoqini hamda Masihning nasab liniyasini o'z ichiga oladi. Shunga qaramay, 16–30-oyatlar 31–39 va 41–45-oyatlarga muvofiq keladi. Demak, Daniel 11-bobning so'nggi 30 oyatida izchil bashoratli bir chiziq namoyon bo'ladi — faqat 40-oyat bundan mustasno bo'lib, unda "oxirzamon vaqti" 1798 va 1989-yillarda belgilangan.

2 va 3-oyatlardagi kichik istisnolarni hisobga olmaganda — u yerda sakkizta prezidentning so'nggisi Birlashgan Millatlar Tashkilotining o'nta shohini boshqarishga o'tadi — dastlabki ikki oyat 40-oyatga mos keladi hamda yakshanba qonunini va oltinchi shohlikdan yettinchi hamda sakkizinchi shohliklarga o'tishni ifodalaydi. 3 va 4-oyatlar 45-oyat va Daniel 12:1 ga mos kelib, yunon shohligining ko'tarilishi va qulashini tasvirlaydi; bu 41-oyatdan Daniel 12:1 gacha bo'lgan oyatlarda papalikning o'rnatilishi va halokati bilan parallel ravishda berilgan. Ayol ham, u minib olgan maxluq ham yordamsiz holda yakun topadi; bu esa Daniel 11-bobning boshlanishi va yakunini 40-oyat tarixidan tashqarida chegaralaydi. Buyuk Iskandar Birlashgan Millatlar Tashkilotining timsolidir; u Tir fohishasi bilan zino qiladi (bu 41-oyatdan boshlab shimol shohi), va ular ikkalasi ham ham maxluq, ham ajdahodir.

To'qqizinchi va o'ninchi oyatlar

5–9-oyatlar 1798-yilda, oxirzamonda yakun topadi, 10-oyat esa 1989-yilni belgilaydi. Shunday qilib, 9-oyat bilan 10-oyat orasidagi davr — 1798-yildan 1989-yilgacha — 40-oyatning oshkor qilingan qismini ifodalaydi va uning yashirin tarixini boshlab beradi. Anqlik kiritish uchun aytganda: Doniyor 11-bobdagi deyarli har bir oyat 538-yildan 1798-yilgacha bo'lgan davrda papalik hukmronligini aks ettiradi. 40-oyat 1798-yildan AQShdagi yakshanba qonunigacha bo'lgan davrni qamrab oladi. 6–9-oyatlar papalik davrining timsolidir, 10-oyat esa 1989-yildagi SSSRning qulashini oldindan ko'rsatadi. Shu bois, 11–15-oyatlar 1989-yildan yakshanba qonunigacha bo'lgan davrni qamrab oladi; bu davr 16, 31 va 41-oyatlarda ifodalangan.

40-oyat ikki qismga bo'linadi. Birinchi qism, 1798-yildan 1989-yilgacha bo'lgan davrni qamrab olib, "oxirzamon" bilan boshlanadi va shu bilan yakunlanadi. Ikkinchi yarmi 1989-yilda, birinchi yarmi tugagan joyda boshlanadi. 1 va 2-oyatlar 1989-yilda boshlangan prezidentlar ketma-ketligini ko'rsatib, 40-oyatning ikkinchi qismiga muvofiq keladi. 11-oyat 2014-yilda Ukraina urushining boshlanishini belgilaydi, 12-oyat esa g'olib bo'lgan janub shohi o'z boshiga keltiradigan oqibatlarni ta'kidlaydi. 13-oyat amalga oshish arafasida turibdi, ammo bu yerda shuni qayd etamizki, 11-oyat 40-oyatning ikkinchi qismi doirasiga — 1989-yildan keyin, biroq Yakshanba qonunidan (41-oyat) oldin — to'g'ri keladi.

13–15-oyatlar miloddan avvalgi 200-yildagi Panium jangiga ishora qiladi; ayni o‘sha yilda butparast Rim, o‘sha jang bilan bog‘liq holda, insoniy ishlar ustidan o‘z ta’sirini o‘tkaza boshlagan. 16-oyatdagi Pompeyning Quddusga kirishidan ancha oldin sodir bo‘lgan bu voqea, 41-oyatni AQShdagi yakshanba qonuni sifatida aniqlovchi tarixiy dalilni taqdim etadi.

Doniyor 11-bobdagi har bir bashoratli satr va uning tarixiy amalga oshishi yo 40-oyat tarixiga (1798-yildan Yakshanba qonunigacha), yo 41-oyatdan Doniyor 12:1 gacha tegishlidir. Qirq besh oyatdan 1, 2, 7–15 va 40-oyatlar — jami o‘n ikki oyat — satr ustiga satr qo‘yib qavatlanganda 40-oyatning vaqt chizig‘iga tatbiq etiladi. 40-oyat 1989-yilda ikki bo‘lakka ajraladi. 1, 2 va 10–15-oyatlar uning ikkinchi yarmiga mos keladi. 1 va 2-oyatlar yer hayvonining tarixidagi prezidentlar qatorini kuzatadi, 10–15-oyatlar esa 1989-yildan Yakshanba qonunigacha shimol shohi (papalik hokimiyati) tomonidan uyushtirilgan uchta vakillik urushini tasvirlaydi. Bu uchta vakillik urushi Doniyor 11:40-oyatda “aravalar, kemalar va otliqlar” deb aniqlangan Amerika Qo‘shma Shtatlari bilan boshlanadi.

Keyingi maqolada davom etamiz.